

metàfores visuals, amb l'ús constant de lletres i paraules (com Brossa i Plensa), com a imatge i com a clau per entendre les seves peces, sigui la lúdica *Lletres toves*, el garbuix de *Por* (1995), el joc lingüístic de la paraula *Clowns de Circ* (2004), l'odi al plat a *Es-tem servits* (1995), o les monumentals *Atlante* (1989) i la instal·lació *Univers* de «Drone».

Amb la desintegració progressiva de la figura humana cap a la síntesi i despullament extrems i la cita recurrent al cosmos, la seva obra es va fent més introspectiva i metafísica, preocupada per la mort, Déu o la força cega que regeix l'existència, com a l'última exposició, «Drone», de l'home perdut en el silenci i immensitat del cosmos, afí a la idea kantiana del sublim.

Torres Monsó entén i experimenta l'art com un joc intel·lectual, amb certa ironia, dit de forma aparentment senzilla. «L'art de vegades no cal que tingui contingut. Però per a mi l'art ha d'ajudar la persona. Jo no dono solucions, només faig crítica».

La seva és una obra crítica, perfeccionista, contundent, desmitificadora, a vegades poètica, inquietant o sarcàstica.

Em quedo amb la fotografia *Tradició*, de J. M. Oliveras (*Torres Monsó, una illa habitada*) de Torres Monsó agitant un cistell de vímet, magnífic retrat igni de l'artista sacsejant la tradició.

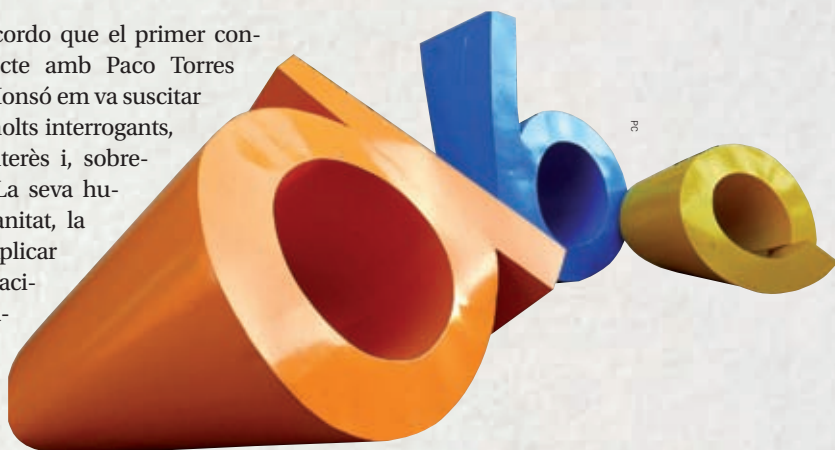
Montse Gispert-Saüch és professora d'art i periodista cultural.

Catàleg raonat de l'obra, una necessitat

CARME ORTIZ

Recordo que el primer contacte amb Paco Torres Monsó em va suscitar molts interrogants, interès i, sobre-tot, respecte. La seva humilitat i humanitat, la capacitat d'explicar les preocupacions que l'havien portat a realitzar aquella obra, presentada en un entorn ple de misteri, em van seduir des del primer moment.

Ens vàrem conèixer personalment en la preparació i el muntatge de la seva primera exposició al Centre d'art contemporani Espais de Girona. L'exposició es deia «Volums», i les obres que va presentar eren enigmàtiques, minimalistes i ben acabades. El material utilitzat era la fòrmica. Vaig poder con-
viure

>> *Lletres toves* de Torres Monsó.

amb les obres al llarg de la durada de l'exposició i començar a aprehendre de Torres Monsó. Va ser un procés d'empatia amb aquell «menys és més» interpretat des de la seva preocupació pels universals, des de l'òptica dels conceptes, del discurs i de la forma.

A partir d'aquell moment va començar una relació continuada amb projectes, visites al taller, xerrades, celebracions... De fet, des d'aquell moment, vaig poder gaudir i formar part de la seva «escola oberta». La generositat d'en Paco Torres Monsó feia que, fora d'un marc acadèmic, poguéssim aprendre, debatre, reflexionar o, en definitiva, ampliar coneixements.

Aquesta relació em va portar a un interès per estudiar l'evolució de la trajectòria artística de Torres Monsó, des dels inicis fins al moment que vàrem començar a col·laborar. Una mirada acadèmica, objectiva, que recollís la documentació dispersa, les seves opinions i que ordenés el procés de transformació del seu llenguatge artístic. Va ser des de l'inici del projecte una voluntat de dissenyar una aproximació diferent a la que havíem mantingut

>> *Tradició*, de J. M. Oliveras (*Torres Monsó, una illa habitada*).

fins al moment, a la persona i l'obra. Ell estava més per continuar evolucionant que per escrutar moments difícils, que reclamaven cabussar-se en l'espai dels records i la memòria. Malgrat aquest fet, va col·laborar de manera diligent i sempre bel·ligerant.

Amb aquesta descripció he volgut explicar, de manera breu i esbiaixada, com se'm va despertar l'interès per estudiar la figura i l'obra de Paco Torres Monsó. Com vaig començar el treball que em va portar a la necessitat de realitzar un catàleg exhaustiu de la seva obra. Per aquest motiu he iniciat un catàleg raonat, catàleg que entenc com un document viu. En l'estadi actual la meua finalitat immediata és utilitzar-ho com a base documental per al treball d'estudi de tesi monogràfica, que porta el següent títol: «Estudi de la trajectòria artística amb base biogràfica de l'artista gironí Paco Torres Monsó».

L'estudi parteix del convenciment que la seva trajectòria és essencial per entendre i descriure el context artístic local, en aquest cas el gironí, des d'una figura que té una doble vessant: la d'artista individual de formació clàssica, acadèmica, i la d'artista compromès i crític amb el context social, polític i econòmic. Artista que entén i utilitza l'art com una manera d'establir discursos reflexius que interpel·lin l'espectador. Des d'aquest punt de vista, el treball pretén situar la figura de Paco Torres Monsó en el marc de l'art català contemporani.

Carme Ortiz és
historiadora de l'art.

Poc, massa poc

*Je ne suis que
le rire
et la nuit puérile
où tombe l'im-
mensité*

Georges Bataille.
«L'Arcangélique»

SEBASTIÀ GODAY

Cal dir-ho d'entrada: la relació entre la Casa de Cultura de la Diputació de Girona i Paco Torres Monsó ha estat escassa, prima, com d'esquitrilles. Per raons que no cal ara esbrinar en la seva totalitat, potser ideològiques, potser d'allò que anomenem estètiques, els astres —artístics, polítics i siderals— mai no es varen alinear per poder endegar una relació artística o retrospectiva àmplia i brillant amb l'obra i amb la persona de Paco Torres Monsó. La realitat és que en Paco i l'Ajuntament de Girona potser foren més ben protegits per la conjuntura d'altres astres.

Podem resseguir unes traces atzadores que fan que, per activa o per passiva, en Paco es relacionés amb la Casa de Cultura; en un primer pas després de ser jurat en el *Concurso de Arte de la Diputación de Gerona*, del qual era jurat qualificador, i que se celebrava a la Fontana d'Or del carrer de Ciutadans. L'any següent, quan el *Concurso* passa a exhibir-se a la Casa de Cultura de Girona, en aquell precís any s'exclou Paco del jurat. Mal presagi! L'any 1976, del 10 al 28 d'abril, participa en la provocadora i fascinant exposició col·lectiva «Drets Humans, ara!», que en aquells anys d'alliberació política fou un punt de referència ciutadà. Va Pinzellades!

En anys de més bonança democràtica, de més esperit ciutadà, en Paco col·labora en el renaixement de la Mostra D'art, que no és més

que la continuació dels «concursos». En la primera edició, el 1985, aporta un bronze anomenat *Fragment*, de 1983, de 34 x 15 x 7 cm; un tors femení que probablement és una peça que podríem anomenar acadèmica o, potser, alimentària, amabilíssima. L'any 1987, en la tercera edició, aporta una peça, de gran nivell conceptual, trencadora, que actualment es pot veure en les oficines de l'Ajuntament de Girona. És una peça de fòrmica que es compon de dues parts: la brillant peanya de fòrmica rosa i una part superior, un laberint de fòrmica negra, és una peça que va viatjar per distintes parts del territori català, un *Laberint còsmic*, de 1987.

Finalment, l'any 2012, amb motiu del seu norantè aniversari, una amplíssima exposició fotogràfica de Josep M. Oliveras, «Torres Monsó. Una illa habitada», en què el fotògraf aporta —com ja havia fet en moments anteriors— una nova embranzida creativa que, com en la tauromàquia, anomena «*al alimón*», on dos artistes sumen esforços per dur a terme una obra a quatre mans amb una coherència brillant. El cos de Paco Torres Monsó passa a ser matèria manipulable (o en podem dir «photoshopitzable»?), a deixar que la llibertat creadora d'un altre investigui formalment una identitat per aconseguir transmutar en altres espais de reflexió com és el paper fotogràfic, perquè en Paco, no ho oblidem mai, sempre s'ha mogut en la llibertat de les tres dimensions. Aprofitant la repercussió d'aquest aniversari, la Casa de Cultura va poder instal·lar al vestíbul de l'edifici una de les peces més convincentes de Paco Torres, *Gran Martell*, prestada per una exultant particular, que potser ens va permetre abatre definitivament l'aura que el devenir ideològic i biogràfic va imposar a la relació Paco Torres Monsó i la Casa de Cultura de Girona. A fora, al carrer, l'escultura *Lletres toves* ens vigilarà per sempre més.

>> **Gran Martell**
de Paco Torres.

Sebastià Goday és gestor cultural.

SEBASTIÀ GODAY